

Příslušnost zemského soudu civilního v Praze podle zákona ze dne 3. listopadu 1918 č. 4. Sb. z. a n. vztahuje se jen na nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoliv i na nároky, mající původ svůj ve veřejnoprávních poměrech mezistátních či mezinárodních. Zabraní cizí cisterny čsl. státem.

Při převratu měla žalující firma Vaterländische Mineralöl-industrie G. G. v B u d a p e š t i na území čsl. republiky železniční cisternu čís. 504664; kde se právě nacházela, neví, ale zjistila, že podle usnesení ministerské rady nařídilo ministerstvo veřejných prací a ministerstvo železnic, aby všechny cisterny byly rekvirovány a aby dispozicí nad cisternami byl pověřen Svaz rafinerií minerálních olejů čsl. republiky v Praze. Tento svaz cisternu převzal a odevzdal k upotřebení rafinerii minerálních olejů v Kolíně, kde ještě v roce 1920 částečně shořela. Cisterna nachází se ve stavu neupotřebitelném a žalovaný čsl. stát nechce povstalou škodu nahraditi. Z a v i n ě n í e r á r u spatřuje žalující strana jediné v té okolnosti, že stát cizozemskou cisternu neoprávněně z a b a v i l.

Navrhla proto žalující firma odsouzení žalovaného eráru k zaplacení náhrady za cisternu ve výši 40.000 Kč a k zaplacení další náhrady škody za každý den, kterého nestála jí cisterna k dispozici, totiž od 29. října 1918 do dne zaplacení cisterny 7 Kč s 5% úroky.

Žalovaný erár navrhl zamítnutí žaloby. Doznal, že stát nařídil svého času rekvirování cisteren. Svaz rafinerií minerálních olejů v čsl. republice dopravoval pod záštitou vlády do republiky minerální oleje. Ježto po převratu byly cisterny, náležející rafineriím čsl. a nacházející se na území států dohodových, zabaveny a otázka těchto jímek dosud nebyla velvyslaneckým sborem v Paříži vyřešena, usnesla se vláda čsl. republiky v r. 1919 v ministerské radě, aby Svazu minerálních olejů byly dány k dispozici ony cisterny, které se nalézají na území československém a jsou vlastnictvím cizozemců. Toto usnesení bylo nutné, aby svaz rafinerií minerálních olejů mohl dostáti posláni, kterým byl od vlády pověřen, totiž zásobení republiky a hlavně válečné moci výrobky minerálního oleje. Svaz resp. rafinerie v něm sdružené používaly těchto cisteren a dbaly o ně s péčí řádného obchodníka. R e k v i r o v á n í c i s t e r e n n e b y l o t e d y č i n e m n e d o v o l e n ý m. Na tom, že rekvirovaná cisterna v rafinerii kolínské shořela, nemá viny stát. Čsl. cisterny, které byly po převratu zabaveny ve státech dohodových i v Maďarsku a Polsku, nebyly dosud ještě vráceny a není

známo, zda nebyly poškozeny nebo zničeny. Výměnu cisteren čsl. za cisterny maďarské provádí čsl. ministerstvo železnic v dohodě s maďarským ministerstvem železnic. Žalující strana nemá tudíž nároku na náhradu škody a pokud nepodepsala úmluvy portorosské, kterou byla stanovena výměna všech soukromých cisteren mezi bývalými nepřátelskými státy, nemá práva žádati vrácení její cisterny. Pouze ministerstvo železnic v Budapešti mohlo by žádati vrácení cisterny, byla-li portorosská smlouva maďarskou vládou podepsána.

Namítá se dále přemrštěnost zažalovaného peníze, promlčení, jakož i, že není zákona, který by ukládal eráru povinnost náhradní.

Soud první stolice (zemský soud civilní v Praze) žalobu zamítl hlavně z toho důvodu, že rekvirování cisteren stalo se v době poválečné — mimořádné — tak že nelze mluvit na straně státu o nezákonnosti jednání nebo o zavinění jeho orgánů.

Odvolací soud rozsudek ten potvrdil.

Nejvyšší soud na dovolání žalobkyně rozsudky soudů nižších zrušil i s řízením jim předcházejícím jako zmatečné a žalobce pro nepřipustnost pořadu právního odmítl z těchto důvodů:

Není ovšem o tom pochyby, že jde o nárok veřejnoprávní, protože zabránění cisterny čsl. státem (vládou) a příkázání jí svazu minerálních olejů stalo se u výkonu výsostního práva státu nade vším územím republiky a všemi věcmi v ní se nalézajícími.

Je-li tomu ale tak, pak nelze souhlasiti, že případ sluší posuzovati podle předpisů občanského práva o náhradě škody, platných v republice československé, jak odvolací soud za to má, neboť případ práva veřejného nelze posuzovati podle norem soukromoprávních. K tomu doložiti dlužno, že nelze ani říci, zda by se potom případ měl řešiti podle práva historických zemí či podle práva slovenského, ježto sama žaloba praví, že není známo, kde cisterna byla zabráněna, tedy zda na území historických zemí, nebo na území Slovenska, ale v tom území, kde byla zabráněna, tam případ se stal a právo toho území by tedy bylo nutno naň upotřebiti, což je velmi důležité, ježto mezi obojím právem je veliký rozdíl.

Poněvadž tedy jde o nárok veřejnoprávní, mohla by býti založena příslušnost zemského soudu civilního v Praze jen po rozumu zákona ze dne 3. listopadu 1918 č. 4 Sb., ale ani tomu není tak, protože, jak už v rozhodnutí č. 4544 sb. n. s., na

něž se odkazuje, podrobněji vyloženo, má zákon tento na mysli jen nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoli ale i nároky, mající původ svůj ve veřejnoprávních poměrech mezistátních či mezinárodních, o jaký zde jde, z týchž důvodů jako v citovaném rozhodnutí, kde předmětem sporu byly obyčejné vagony, zde pak cisterna, což ovšem nehraje žádnou rozhodující úlohu, tím méně, když v obou případech jde o náhradu za ně v penězích, ježto předmět sám se ztratil.

Kdyby šlo o vrácení cisterny, musila by věc vyřízena býti způsobem ve smyslu portorosské úmluvy v dopisu ministerstva železnic ze dne 3. dubna 1925 vytčeném, ale když jde o náhradu za ni a za její užívání a portorosská úmluva nemá o tom ustanovení, nezbývá účastníkům, než aby úmluva ta se doplnila úmluvou další, čili aby se obrátili na příslušné činitele svého státu, by o jich nároky postaráno bylo cestou diplomatickou. Nějakým pořadem práva tomu předbíhati nelze, pročez musily rozsudky nižších stolic, které o nároku žalobkyně uznaly zamítnuvše ho, že prý jí nepřísluší, býti ve smyslu § 42 jur. n. a § 477 č. 6 c. ř. s. zrušeny, čímž je žalobkyni nárok její, má-li ho, zůstaven nedotčeným.

Zrušení stalo se arci z úřední povinnosti, civilním soudním řádem a jurisdikční normou soudu v pořadu stolic uložené, neboť žalobkyně to nenavrhovala, naopak žádá si v dovolání rozhodnutí pořadem práva.

Uplatňuje-li dovolání, že nežádá náhradu škody, nýbrž náhradu za cisterny, její ekvivalent, tedy to nemá pro naši otázku žádného významu. Nepatří-li žaloba na vydání věci před soud, nepatří před něj ani žaloba na zaplacení její ceny, která se ostatně nedá ani jinak kvalifikovati, než jako žaloba o náhradu škody (§§ 1323, 379, 335, 338 obč. zák.).

Má-li dovolání za rozhodující, že čsl. stát zavázal se smlouvou portorosskou vrátit i zadržené cisterny, že tedy čsl. stát má smluvní závazek vrátit cisternu, a jeli toto plnění nemožné, zaplatí její cenu, tož přehlíží dovolatel, což však pro otázku pořadu práva nemá významu, že není on smluvní stranou, tak aby nárok z ní mohl uplatňovati on, a což pro naši otázku ovšem význam má a to rozhodující, že smlouva ta není smlouvou soukromoprávní, nýbrž mezinárodní a že tedy neprávem žalobce to naráží na občanský zákon, až na jeho § 366.

Pravdu sice má dovolání, že tu nejde o cestu správní, za jakou odvolací soud řízení ve smyslu dopisu min. železnic ze

3. dubna 1925 a portorosské úmluvy pokládá, ale to nemůže odůvodnit soukromoprávních nároků a pořad práva, neboť je to řízení mezistátní, diplomatickým aktem upravené.

Otázka promlčení v dovolání v popíraném smyslu rozbíraná je bezpředmětná, ježto se o nároku nerozhoduje.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 9. prosince 1925 č. j. Rv I 1551/25. Dr. Grešl.

Až do vyřízení návrhu na odklad exekuce vyklizením nelze nepodání přihlášky o exekuční výkon pokládati za mlčení pronajímatelovo podle § 575 c. ř. s. Příspěvek k § 1114 obč. zák. a §§ 569 a 575 c. ř. s.

Majiteli domu byla povolena výpověď z najatých místností a lhůta k vyklizení stanovena ke dne 14. listopadu 1924. Téhož dne zažádala strana vypovídající o povolení exekuce vyklizením na přihlášku, exekuce ta povolena usnesením soudu stolice I. dne 19. listopadu 1924 s tím, že o výkonu exekuce vyklizením bude rozhodnuto až po vyřízení žádosti strany povinné za povolení odkladu exekuce.

Návrh na povolení odkladu exekuce vyklizením, podaný stranou povinnou dne 13. listopadu 1924, byl zamítnut prvním soudem dne 22. prosince 1924, usnesení toto bylo potvrzeno soudem rekursním dne 14. ledna 1925 a doručeno posléz uvedené rozhodnutí vymáhající straně dne 20. ledna 1925, která hned dne 21. ledna 1925 zakročila o vyklizení.

Povinná strana podala pak na vymáhající stranu žalobu podle § 35 ex. ř. na zánik exekučního nároku, který spatřuje v tom, že vymáhající strana, ač dnem 14. listopadu 1924 vypršela lhůta vyklizovací, nepřihlásila se ve lhůtě 14denní podle § 575 odst. 3 c. ř. s. k výkonu, tak že tímto mlčením zanikl nárok vymáhající strany na vyklizení.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic a to nejvyšším soudem z těchto důvodů:

Dovolatelka vytýká nesprávné právní posouzení proto, že odvolací soud neuznal, že nájem byl obnoven a že vykonatelné usnesení o výpovědi k 14. listopadu 1924 pozbylo platnosti přes to, že žalovaní, ač navrhli v poslední den vyklizovací lhůty (dne 14. listopadu 1924) exekuci vyklizovací na přihlášku, přece nepřihlásili se ve 14denní lhůtě po uplynutí vyklizovací lhůty k výkonu exekuce.

V § 1114 obč. zák. se stanoví, že nájem se obnovuje mlčky,